

Брюксел, 30.9.2020 г.
COM(2020) 628 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Ново ЕНП за научни изследвания и иновации

{SWD(2020) 214 final}

1. ЕВРОПЕЙСКОТО НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКО ПРОСТРАНСТВО В НОВ КОНТЕКСТ

Европейското научноизследователско пространство (ЕИП) беше създадено през 2000 г. в контекста на Лисабонската стратегия с цел справяне с разпокъсаността на системата за научни изследвания и иновации в ЕС, която по това време се изразяваше в съпоставяне на националните системи за научни изследвания и иновации (НИИ) и в програма за финансиране на равнището на ЕС.

То има за цел изграждане на общо научно-технологично пространство за ЕС. Други цели са създаването на единен пазар за научни изследвания и иновации, който насърчава свободното движение на изследователи, научни познания и иновации и стимулира създаването на по-конкурентоспособна европейска индустрия. Това включва преструктуриране на европейската научноизследователска среда в посока засилване на трансграничното сътрудничество, конкуренция в рамките на целия континент, постигане на „критична маса“ и сътрудничество, както и подобряване на националните политики и системи в областта на научните изследвания.

От 2009 г. насам изграждането на ЕИП беше изведено като ясна цел в член 179 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

20 години от създаването на ЕИП

През последните 20 години в Европейското научноизследователско пространство са отбелязани значителни постижения.

Работата в рамките на Европейския стратегически форум за научноизследователски инфраструктури (ESFRI) доведе до разработването на планове за 55 европейски научноизследователски инфраструктури във всички области на науката, 37 от които вече са реализирани и са мобилизирали инвестиции в размер на 20 милиарда евро¹.

В отговор на съвместните усилия за преодоляване на общите предизвикателства чрез координиране и обединяване на ресурси, от 2004 г. досега са направени национални инвестиции в съвместни научноизследователски програми в размер на над 7 милиарда евро, като понастоящем общите годишни разходи възлизат на 800 милиона евро.

Благодарение на Европейската харта на изследователите и на Кодекса за поведение при подбора на изследователи, приет вече от 1242 организации, е отбелязан значителен напредък по отношение на премахването на географските ограничения за мобилността на изследователите и по отношение на разпокъсаността на научните кариери в Европа.² Наред с това по инициативата EURAXESS³ се подпомага мобилността и кариерното развитие на изследователите чрез предоставяне на информация и услуги в подкрепа на професионалните изследователи.

Чрез инициативата „Отворена наука“ ЕИП допринася за подобряване на свободния достъп до безплатна научна информация, която може да бъде използвана повторно,⁴ а с наскоро въведения Европейски облак за отворена наука (EOSC) беше обособено „облачно“ пространство за данни от научни изследвания в Европа, което дава

¹ Вж. <http://roadmap2018.esfri.eu/>

² <https://euraxess.ec.europa.eu/euraxess/charter-code-researchers>

³ Мрежата на изследователите в движение е единствена по рода си общоевропейска инициатива, осъществявана с подкрепата на ЕС, държавите членки и асоциираните държави.

<https://euraxess.ec.europa.eu/>

⁴ <https://ec.europa.eu/research/openscience/index.cfm?pg=openaccess>

възможност за по-добри постижения в науката чрез свободен обмен на познания в дух на сътрудничество.

В същото време напредъкът по изпълнението на целите на ЕНП се забавя и в някои основни области може да бъдат постигнати повече подобрения⁵:

- Инвестициите на ЕС в научноизследователска и развойна дейност са в размер на 2,19 % от БВП (2018 г.), което все още е далеч от целта от 3 %. Публичните инвестиции в научноизследователска и развойна дейност са в застой от 2010 г. насам. Инвестициите в научноизследователска и развойна дейност от страна на бизнеса в ЕС (1,45 % от БВП) остават значително по-ниски отколкото при основните ни конкуренти⁶. В Южна Корея този процент се равнява на 3,64 %, в Япония — на 2,59 %, в Съединените американски щати — на 2,05 %, а в Китай — на 1,69 %.
- Въпреки че участието на държавите членки с по-ниски резултати в рамковата програма се активизира⁷, от показателите за качеството на науката или дейностите за въвеждане на иновации личат значителни разминавания в рамките на Съюза.
- Освен това Европа изостава с реализирането на резултатите от научните изследвания и иновациите в икономиката. Въпреки че Европа е водеща в света в някои високотехнологични сектори като екологичните технологии, при нарастващото значение и разпространение на ИКТ⁸ усилията трябва да бъдат насочени към засилване на промишлените иновации⁹, към трансфера на технологии и стимулиране на използването на научноизследователски и иновационни решения и към разпространението на иновации чрез обмен на познания и чрез публично-частно сътрудничество¹⁰.
- ЕС е лидер от гледна точка на качеството на науката, включително при международно научно сътрудничество. В относително изражение обаче ЕС е с по-ниски резултати от САЩ по брой значими публикации и освен това от 2012 г. насам не се наблюдава напредък, докато Китай бележи ръст.
- Макар в политиките да се обръща постоянно внимание на равенството между половете в областта на НИИ, отбелязваният напредък е бавен и остава незадоволителен. Независимо че по отношение на дипломираните се с докторска степен почти е достигнато равенство, едва 24 % от високопоставените длъжности в сектора на висшето образование се заемат от жени.

⁵ Доклад за напредъка на ЕНП за 2018 г. и https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/support-policy-making/support-national-research-and-innovation-policy-making/srip-report_en

⁶ Вж. работния документ на службите на Комисията, раздел 2.1.1.1.

⁷ Участието им нарасна от 4,4 % в рамките на Седмата рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие до неотдавна отчетените 5,6 % по линия на „Хоризонт 2020“.

⁸ „An Analysis of the International Positioning of the EU Using Revealed Comparative Advantages and the Control of Key Technologies“ („Анализ на международните позиции на ЕС чрез разглеждане на сравнителните конкурентни предимства и на контрола над ключовите технологии“), Европейска комисия.

⁹ Вж. напр. Сравнителния доклад на ОИСР за науката, технологиите и иновациите за 2017 г., <http://dx.doi.org/10.1787/888933616940>: ЕС-27 не е водеща сила при нито една от 20-те посочени в доклада бързо развиващи се информационни и комуникационни технологии. Вж. и EU Industrial Scoreboard 2019 (Сравнителен доклад на ЕС за промишлеността за 2019 г.).

¹⁰ Делът на фирмите, които се занимават с иновации и си сътрудничат с научни институти, е едва 15 % (2016 г.). Делът на публичните научни изследвания, финансирани от частния сектор, е едва 7,2 % (2017 г.), като от 2007 г. насам се наблюдава бавно намаляване.

Забавянето на напредъка буди тревога на фона на необходимостта от амбициозни реформи и финансиране на национално равнище за изграждането на стабилна структура за колективно управление, за да може Европа да участва с по-интензивни действия в икономическото възстановяване.

Нови предизвикателства за политиката в областта на НИИ

В момента Европа е изправена пред сериозни обществени, екологични и икономически предизвикателства, които се усложняват от извънредното положение във връзка с COVID-19. Възстановяването на Европа е неотложен приоритет, а екологичният преход и цифровата трансформация (*т.нар. двоен преход*) са по-важни от всякога¹¹.

ЕС си е поставил амбициозни цели и е въвел инструменти за постигане на конкурентоспособна устойчивост. Съюзът пое ангажимента да постигне неутралност по отношение на климата до 2050 г.¹², а Комисията предложи амбициозна цел за намаляване на емисиите на парникови газове поне с 55 % до 2030 г. в сравнение със стойностите от 1990 г. Ускоряването на научните изследвания и иновациите и подобряването на сътрудничеството между частния и публичния сектор в областта на НИИ в държавите членки с цел ранно въвеждане на решения за чисти технологии на пазара е от възлово значение за постигането на тези цели и предоставя икономически възможности за ЕС. Важно е също така да бъдат разработени стратегически вериги на доставки на промишлен капацитет от чисти технологии¹³. По същия начин пандемията от COVID-19 разкри слабостите в нашето отношение към природата и подчерта необходимостта от воденето на по-здравословен и по-устойчив начин на живот. Научните изследвания и иновациите могат да способстват ускоряването на една благоприятна промяна, например в областта на прилагането на по-устойчиви селскостопански практики или храненето с продукти от растителен произход.

Както беше подчертано в оценката на националните планове в областта на енергетиката и климата за целия ЕС¹⁴, държавите членки трябва да определят политики и мерки за подобряване на готовността и устойчивостта по отношение на чистите технологии за следващото десетилетие.

Следващите десет години ще бъдат цифровото десетилетие на Европа. Пандемията от COVID-19 откри значението на съвременните основаващи се на европейските ценности цифрови технологии за устойчивостта на икономиката и за обществото. Освен това цифровата трансформация е съществен фактор и за осъществяването на „Зеления пакт“. Промислената стратегия, Европейската програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост, планът за действие в областта на цифровото образование и новосъздаденото Европейско пространство за образование ще бъдат водещи стратегии във връзка с разработването и разпространението на цифровите технологии и във връзка с придобиването на цифрови умения в ЕС. Наред с това Европа трябва да се съсредоточи върху укрепването на своя модел на отворена стратегическа автономност, икономическа сигурност и потенциал за създаване на работни места.

¹¹ [IPCC Special Report](#) on the impacts of global warming of 1.5°C (2018) (Междуправителствен комитет по изменението на климата (МКИМ): Специален доклад относно въздействието на глобално затопляне от 1,5°C, 2018 г.).

¹² COM(2019) 640 final, Заключение на Европейския съвет от 12 декември 2019 г. и [Парижкото споразумение](#) (2016 г.).

¹³ Включително фотоволтаична енергия, акумулаторни батерии, възобновяем водород, вятърна и океанска енергия, електропреносни мрежи и електронни компоненти.

¹⁴ COM(2020) 564 final.

В резултат на пандемията от COVID-19 стана видно, че сътрудничеството в областта на НИИ е важно за бързото осигуряване на решения за най-неотложните нужди. Планът за действие „ЕНП срещу коронавируса“¹⁵ и международната конференция на донорите¹⁶ са примери за съвместно бързо реагиране при такива кризи.

Въпреки че ЕС все още е световен лидер в областта на научните изследвания и иновациите, от 2012 г. насам се наблюдава застой в резултатите, докато големи участници, специално от Азия, бележат постепенен растеж и заемат все по-важни позиции в областта на НИИ и технологиите в световен мащаб. Макар НИИ да са двигателят на растежа на производителността в дългосрочен план¹⁷, Европа продължава да изостава от гледна точка на превръщането на резултатите от своите високи научни постижения в революционни иновации и не успява напълно да оползотвори научния и технологичния капацитет в по-слабо развитите региони. В този нов контекст на растяща глобална конкуренция и динамични геополитически интереси са застрашени не само просперитетът и икономическата конкурентоспособност на Европа, но и възможността ѝ независимо да добива и осигурява жизненоважни суровини, технологии и услуги, които са безопасни и сигурни за промишлеността и за хората.

Общите европейски ценности за демокрация, солидарност и равенство са активи, които трябва да бъдат развивани. За да можем да отговорим на тези предизвикателства за поколенията, е необходимо засилване на стремежите за по-добро обвързване на НИИ с икономиката, образованието и обучението с цел оползотворяване на научните познания в ЕС.

Почивайки на принципа за високи постижения¹⁸ и явявайки се пресечна точка на националните и европейските политики в областта на НИИ, ЕНП има водеща роля за преодоляването на тези предизвикателства. Въз основа на поуките, извлечени от кризата във връзка с COVID-19, ЕНП трябва да бъде укрепено, а държавите членки — стимулирани да засилят научните изследвания и иновациите на национално и регионално равнище и да задълбочат сътрудничеството на европейско равнище.

С цел постигане на световни водещи позиции ЕНП трябва да осигурява мерки за насърчаване на сътрудничеството между висококвалифицираните изследователи и новатори и да се превърне в притегателен център за най-добрите световни таланти.

ЕС ще трябва да допринесе в следните направления: създаване на възможности за бърз и лесен достъп до финансиране с цел сътрудничество и обмен на данни; разработване на рамки за притегателно кариерно развитие на изследователите; подготвянето им с уменията, които са им необходими в един динамичен глобализиран свят; и подкрепяне на съвременните научноизследователски инфраструктури.

Успоредно с това едно ново ЕНП ще трябва да даде тласък на възстановяването на Европа и да подкрепи осъществяването на екологичния преход и цифровата трансформация, подпомагайки основаната на иновации конкуренция и насърчавайки технологичния суверенитет във възлови стратегически области (напр. изкуствен интелект и данни, микроелектроника, квантови изчислителни технологии, 5G,

¹⁵ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/era_en#eravscorona-action-plan

¹⁶ https://global-response.europa.eu/index_en

¹⁷ Две трети от икономическия растеж в Европа от 2010 г. до 2016 г. могат да бъдат обвързани с научни изследвания и иновации в по-общ смисъл (Доклад за наука, научни изследвания и иновации за 2020 г., стр. 101).

¹⁸ В този контекст „високи постижения“ означава ангажиментът да се подкрепят възможно най-добрите научноизследователски екипи и проекти, независимо от други съображения.

акумулаторни батерии, възобновяема енергия, водородни технологии, нулеви емисии, интелигентна мобилност и т.н.) в синхрон с модела на отворена стратегическа автономност.

В рамките на дългосрочния бюджет на ЕС за периода 2021—2027 г. мащабният план за възстановяване NextGenerationEU ще положи основните на една модерна и устойчива Европа и същевременно ще стимулира приобщаващото възстановяване и социалната справедливост. Механизмът за възстановяване и устойчивост, политиката на сближаване и инструментът за техническа подкрепа ще допринесат за засилване на координацията, с което ще насърчат държавите членки да инвестират в нови технологии и в редица водещи области¹⁹.

С настоящото съобщение Комисията потвърждава ангажимента си по отношение на ЕНП и предлага нов подход за ускоряване на екологичния преход и цифровата трансформация, за укрепване на устойчивостта на Европа и готовността за справяне с кризи в бъдеще, както и за укрепване на конкурентните предимства на Европа в световната надпревара за знания.

2. ВИЗИЯТА: ЕДНО ПО-СТАБИЛНО ЕВРОПЕЙСКО НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКО ПРОСТРАНСТВО ЗА БЪДЕЩЕТО

Държавите членки имат готовност да участват в инициативи на равнището на ЕС, когато им бъдат предложени лесни за използване и достъпни инструменти, както и стимули да действат съвместно или координирано. По-специално това включва сравнителен анализ на напредъка, насоки и обмен на добри практики, съвместно изготвяне на национални програми и финансиране от ЕС.

Държавите членки категорично подчертават нуждата от подновяване на програмата за ЕНП²⁰. За целта Комисията организира поредица от дискусии с националните органи и заинтересовани страни чрез специална „обиколка на столиците“ с цел събиране на отзиви и принос за бъдещето на ЕНП.

С оглед реализиране на по-високи постижения и увеличаване на ефикасността на европейската система за НИИ всички елементи на ЕНП, типични за единния пазар (включително критична маса, мобилност, отворена наука и др.), продължават да бъдат от изключително значение, но изпълнението трябва да продължи по-стремително. Затова първият елемент от една нова концепция за ЕНП ще се изразява в задълбочаване на съществуващите приоритети и инициативи, по възможност чрез нови и засилени подходи.

Същевременно предизвикателствата и възможностите пред нас изискват по-мащабна перспектива за ЕНП. За осъществяването на екологичния преход и цифровата трансформация и на възстановяването се изисква сътрудничество между Комисията и държавите членки, което надхвърля традиционната философия за единния пазар. За постигането им е необходимо определяне на нови приоритети с цел по-добро насочване на финансирането, провеждане на амбициозни съвместни инициативи и разработване на общи подходи за различните политики.

За да може новото ЕНП да бъде подходящо за предизвикателствата по пътя, Комисията предлага нова визия въз основа на следните стратегически цели, които може да бъдат

¹⁹ <https://www.consilium.europa.eu/media/45109/210720-euco-final-conclusions-en.pdf>

²⁰ ERAC 1201/20 от 23 януари 2020 г.; неформална среща на министрите по въпросите на конкурентоспособността (в областта на научните изследвания) от юли 2020 г.

постигнати само в партньорство с държавите членки. Четвъртата цел се изразява в укрепване на ЕНП във връзка със съществуващи приоритети, докато другите три цели ще доведат до разширяване на ЕНП, така че да включва други приоритети:

- i. **Определяне на приоритети за инвестиции и реформи:** с цел ускоряване на екологичния преход и цифровата трансформация и засилване на конкурентоспособността и на темпа и дълбочината на възстановяването. За целта са необходими по-добър анализ и данни, както и опростяване и улесняване на взаимодействието между националните и европейската системи за НИИ. Принципът за високи постижения, съгласно който финансиране получават най-добрите изследователи с най-добрите идеи, продължава да бъде основата за всички инвестиции по линия на ЕНП.
- ii. **Подобряване на достъпа до високи постижения:** стремеж към повече високи постижения и по-стабилни системи за НИИ в целия ЕС, чрез които най-добрите практики се разпространяват по-бързо в цяла Европа. Държавите членки, които имат желание да подобрят ефективността на своите системи за НИИ от гледна точка на високите постижения, следва да бъдат насърчавани и подкрепяни, опирайки се на целенасочените мерки по линия на „Хоризонт Европа“, допълнени от стратегии за интелигентна специализация съгласно политиката на сближаване.
- iii. **Реализиране на резултатите от научните изследвания и иновациите в икономиката:** в политиките в областта на НИИ следва да бъде заложена целта за укрепване на устойчивостта и конкурентоспособността на нашите икономики и общества. С други думи, обезпечаване на конкурентното лидерство на Европа в световната надпревара за технологии при същевременно подобряване на условията за инвестиране в НИИ от страна на бизнеса, въвеждане на нови технологии и подобряване на използването и видимостта на резултатите от научните изследвания както в стопанството, така и в обществото като цяло.
- iv. **Задълбочаване на ЕНП:** с цел постигане на по-нататъшен напредък по отношение на свободното движение на знания в рамките на една модернизирана, ефикасна и ефективна система за НИИ, и по-специално чрез преход от координация към задълбочаване на интеграцията между националните политики. ЕНП ще продължи да развива подходящи рамкови условия и климат на приобщаване, да подпомага придобиването на уменията, от които изследователите имат нужда, за да осъществяват високи научни постижения, и да свързва всички участници от цяла Европа, включително от сферите на образованието и обучението и на пазара на труда.

За постигането на тези цели Комисията предлага пакет от действия за съвместно изпълнение с държавите членки и заинтересованите страни, съгласно специална *Пътна карта за ЕНП* (вж. допълнението).

В отговор на *Становището на Комитета за европейското научноизследователско пространство и иновациите* (ERAC) от декември 2019 г.²¹ Комисията предлага държавите членки да засилят ангажимента си по отношение на общите политики и принципи, опирайки се на 20-годишния опит в ЕНП, като приемат *Пакт за научни изследвания и иновации в Европа*.

²¹ Становище на ERAC, Документ на Съвета 14989/18 от 30 ноември 2018 г., стр. 6. Вж. работен документ на службите на комисията, стр. 93, относно мандата на Комитета за европейското научноизследователско пространство и иновациите.

С този пакт следва да бъдат подобро ефективността и въздействието на процеса на управление чрез редовен политически диалог с държавите членки във връзка с предприемането на мерки по приоритетите, чрез стратегии за изпълнение и наблюдение на напредъка по постигането на определените цели.

2.1 Определяне на приоритети за инвестиции и реформи

Създаване на възможности за европейски и национални инвестиции и за провеждане на реформи с цел изпълнение на приоритетите на ЕС

Възстановяването от пандемията от COVID-19 и необходимостта от преход към по-конкурентна и устойчива икономика изискват по-добро синхронизиране на инвестициите в научни изследвания и иновации и на реформите на национално равнище и на равнището на ЕС с цел ускоряване на екологичния преход и цифровата трансформация на европейското общество и икономика на Европа. Това ще подпомогне постигането на резултати по приоритетни за ЕС области като прехода към чиста енергия, декарбонизацията и модернизирването на промишлеността, интелигентната и устойчивата мобилност и кръговата икономика.

Финансовата подкрепа за изграждането на ЕНП чрез рамковите програми на ЕС претърпя промени във времето²². По програма „Хоризонт Европа“ се предвижда активизиране на тези усилия чрез гъвкави и балансираны инвестиции в НИИ. Тя се реализира в подкрепа на изследователите, промишлеността и гражданите в целия цикъл на научноизследователската и иновационната дейност. Първият стълб по програмата предвижда подкрепа за изследователите при извършването на фундаментална научноизследователска дейност. Вторият стълб акцентира върху сътрудничеството между ЕС, промишлеността, а в някои случаи и с държавите членки, с цел осъществяване на научни изследвания и иновации, които имат въздействие на място в основни области на политиката — от здравеопазването, достъпността, цифровите технологии и конкурентоспособността на промишлеността до климата, енергетиката, мобилността, природните ресурси и продоволствените системи. От изключително значение в това отношение са съвместните стратегически програми с държавите членки и промишлеността в рамките на един добре функциониращ набор от „партньорства в областта на НИИ“. Наред с това в „Хоризонт Европа“ са заложили и нови форми на сътрудничество като предстоящите „мисии за научни изследвания и иновации“²³, които ще приобщават гражданите по мащабни проекти като пластмасите в океаните или борбата с рака. И накрая, третият стълб е насочен към водещите до пробив иновации и иновациите, създаващи нови пазари. Европейският съвет по иновациите (ЕСИ) и общностите на знание и иновации (ОЗИ), ръководени от Европейския институт за иновации и технологии (ЕИТ), ще подкрепят революционните иновации на стартиращи предприятия и МСП в ЕС, включително чрез регионална насоченост. В програма „Хоризонт Европа“ са заложили амбициозни цели по отношение на екологичния преход и цифровата трансформация. Комисията предложи програмата да включва целево финансиране от 35 % във връзка с изменението на климата, както и да бъде направено значително увеличение на инвестициите в ключови цифрови технологии. Държавите членки следва да разгледат възможността да възпроизведат в своите национални

²²Програма „Хоризонт 2020“ съдържаше 7 обществени предизвикателства, както и хоризонтални приоритетни области, обхващащи всяко от тези обществени предизвикателства (т.е. кръгова икономика или цифровизация). Изпробват се и други елементи като експериментални политики.

²³ Мисиите са новост в „Хоризонт Европа“, чиято цел е справяне със сложни предизвикателства чрез приобщаващ и съвещателен подход.

програми този стремеж към осъществяване на инвестиции в екологичния преход и цифровата трансформация.

Сами по себе си обаче „Хоризонт Европа“ и други свързани програми в рамките на бюджета на ЕС, като например политиката на сближаване или NextGenerationEU, не биха били достатъчни за финансирането на научните изследвания и иновациите, необходими за екологичния преход и цифровата трансформация. За осъществяването на реална благоприятна промяна към тези инициативи трябва да се прибавят инвестиции от държавите членки. Заедно тези усилия следва да привлекат значителни частни инвестиции, така че да се осигури собствеността върху резултатите и тяхното качество.

От 2002 г. насам целевата стойност на инвестициите в НИРД от 3 % периодично стимулираше увеличаването на инвестициите в ЕС и в държавите членки, но не достатъчно за постигането на тази цел. Разходите на предприятията са под разходите на основните конкуренти на ЕС, а публичните инвестиции са в застой от 2012 г. насам и дори са намалели в някои държави. Това въздейства неблагоприятно върху капацитета на ЕС да следва темпа на иновациите в световен мащаб. С настоящ дял от 0,81 % от БВП публичният принос за НИРД в ЕС все още е твърде нисък. Пандемията ускори двойния преход. Затова размерът на инвестициите трябва да се увеличи в съзвучие с новия темп. Държавите членки следва да се ангажират да увеличат своя публичен принос за НИРД от 0,81 % до 1,25 % като дял от БВП. Това увеличение съответства на стремежа за постигане на 3-процентовата цел и се запазва високо равнище на амбицията за осъществяването на възстановяването и двойния преход. Понастоящем много малък дял от приходите на частния сектор се влагат в НИИ в отраслите, в които е налице нужда от мащабно прилагане на нисковъглеродни технологии²⁴. Частният сектор следва да бъде насърчаван да увеличава своите инвестиции в НИРД. Наред с това в момента годишните разходи за съвместни научноизследователски и развойни програми между държавите членки представлява около 1 % от общото публично финансиране на НИРД в Европа. Наред с мисиите и партньорствата по линия на „Хоризонт Европа“, залагането на цел от 5 % може да помогне на държавите членки да съсредоточат и синхронизират националния принос за НИРД. По същия начин ще бъдат необходими национални реформи с цел укрепване на националните и регионалните системи за НИИ предвид специфичните за държавите препоръки от 2019 г. и 2020 г. на европейския семестър²⁵ и оценките на националните планове в областта на енергетиката и климата.

Механизмът за възстановяване и устойчивост също следва да допринесе за подобни усилия, тъй като чрез него държавите членки се насърчават да извършват реформи и инвестиции в нови технологии и по редица европейски водещи инициативи като ускоряването на ориентираните към бъдещето чисти технологии, увеличаването на капацитета на облака с европейски промишлени данни и разработването на най-мощните, авангардни и устойчиви процесори²⁶. Евентуалните инвестиции ще насърчат реализирането на трансгранични проекти за сътрудничество или важни проекти от

²⁴ Информационна система за стратегическите енергийни технологии на Съвместния изследователски център (JRC SETIS) <https://setis.ec.europa.eu/publications/setis-research-innovation-data>

²⁵ През 2019 г. всички държави — членки на ЕС, получиха специфични за държавата препоръки, в които беше отправен призив за инвестиции в НИИ.

²⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/IP_20_1658

общоевропейски интерес²⁷. Координирането на инвестициите и реформите в областта на НИИ следва да се извършва:

- Първо, чрез определяне на цели за финансиране, и по-специално за подпомагане на двойния преход и приоритетите за възстановяване, с което би могло да се постигне мобилизиращо въздействие върху националните бюджети за НИИ и да бъдат привлечени частни инвестиции в НИИ.
- Второ, чрез съвместно планиране с приоритетни области на действие и амбициозни бюджети с цел постигане на критичната маса, необходима в основни области за подпомагане на двойния преход. Един засилен акцент върху внедряването на нови технологии и решения в цялото стопанство и в цялата публична администрация ще бъде от решаващо значение за увеличаването на въздействието от разходите за НИИ. Политиката на сближаване, механизмът за свързване на Европа, общата селскостопанска политика, програма „Цифрова Европа“ и механизмът за възстановяване и устойчивост ще бъдат от изключително значение за осъществяването на прехода по места.
- Трето, чрез участие в мисии и партньорства в рамките на „Хоризонт Европа“ в подкрепа на хармонизирането на националните стратегии и инвестициите на промишлеността и предприятията за постигане на общите цели на ЕС. Наред с това партньорствата за НИИ между ЕС, държавите членки и заинтересовани страни от промишлеността, като съвместните предприятия „Водород“ или „Микроелектроника“, се установиха стабилно като инструмент от рамковите програми²⁸ за набиране на ресурси за постигане на общи цели.

С цел осъществяване на двойния преход Комисията има готовност да подкрепи държавите членки при договаряне на приоритети за национално финансиране между държавите и с ЕС. *Форумът за преход на ЕНП* е форум на Комисията за дискусии с държавите членки във връзка с четирите приоритета на новото европейско научноизследователско пространство. Това ще допринесе за прецизирането на процеса по изграждане на новото европейско научноизследователско пространство чрез сътрудничество с държавите членки във връзка с включването на свързаната с НИИ насока в националните планове за възстановяване, във връзка с максималното оползотворяване на кохезионните фондове, изпълнението на промишлената стратегия чрез работа по промишлените екосистеми и във връзка с обсъждането на регулаторни и нерегулаторни инициативи за създаване на благоприятна уредба за научни изследвания и иновации в Европа. Форумът ще допълва процеса по стратегическо планиране в рамките на „Хоризонт Европа“ и ще служи като платформа за разработването на амбициозна съвместна политика и дейности по финансиране в стратегически области, наред с тяхното хармонизиране с други политики. Форумът също така ще разгледа въпроси, свързани с изпълнението на политиките в областта на НИИ на национално и регионално равнище, като създаде условия за диалог между Комисията и органите на държавите членки, които отговарят за финансирането на НИИРД — включително органи, които отговарят за политиката на сближаване — с цел да се гарантира синергичен ефект между всички съответни източници на финансиране.

²⁷ Вж. работен документ на службите на Комисията, указанията на Комисията до държавите членки, планове за възстановяване и устойчивост, SWD(2020) 205 final; 17.9.2020 г.

²⁸ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe-next-research-and-innovation-framework-programme/european-partnerships-horizon-europe_en

Комисията:

1. Предлага държавите членки да потвърдят целевата стойност за инвестиции в НИРД в ЕС в размер на 3 % от БВП и да я актуализират, така че да отразява новите приоритети на ЕС, в това число новата цел на ЕС за публичен принос от 1,25 % от БВП на ЕС, която трябва да бъде постигната от държавите членки до 2030 г. по координиран от ЕС начин, с цел привличане и стимулиране на частните инвестиции.
2. Чрез диалог и специален Форум за преход на ЕНП подкрепя държавите членки във връзка с осъществяването на координация и договарянето между държавите и с ЕС на приоритети за национално финансиране в областта на НИИ, както и във връзка с извършването на реформи. Така общите усилия на държавите членки ще се насочат към поемане на доброволен ангажимент да заделят 5 % от националното публично финансиране за НИРД за съвместни програми и европейски партньорства до 2030 г.²⁹.

2.2 Подобряване на достъпа до високи постижения

Напредък за Европа чрез съвместни усилия

Инвестициите в НИИ в държавите членки остават разнородни, като са налице съществени разлики (от 0,5 % до 3,3 % от БВП), като наред с това инвестициите са съсредоточени в северните и западните части на ЕС. Тези разлики в инвестициите водят до разминавания в научните постижения и създаването на иновации. Така например от непреките показатели за качеството на науката (научни публикации с най-голям брой цитирания) също личи трайно разминаване³⁰.

Държавите членки с по-ниски резултати от гледна точка на НИИ³¹ отбелязват известен напредък, но резултатите на повечето от тях все още са далеч под средните за ЕС³². Почти всички източноевропейски държави членки са успели да увеличат своите разходи за НИИ, като изглежда, че няколко южни държави изостават³³. Повечето държави членки работят по подобряването на своите национални системи за НИИ с цел укрепване на научната база, включително чрез стимулиране на публично-частни, междусекторни контакти и изграждане на иновативен частен сектор.

Чрез различни мерки ЕС вече подкрепя стремежите на държавите членки да укрепят своя научноизследователски и иновационен капацитет. *Чрез механизма за подкрепа областта на политиките по програма „Хоризонт“³⁴ и чрез бъдещия инструмент за техническа подкрепа³⁵* държавите членки получават експертни консултации и различни

²⁹ Текущите средни годишни инвестиции за периода 2015—2018 г. възлизаха на близо 800 милиона евро (по данни от ERA-LEARN) или малко под 1 % от общото публично финансиране за НИИ в ЕС.

³⁰ Доклад за постиженията в областта на науката, научните изследвания и иновациите https://ec.europa.eu/info/publications/science-research-and-innovation-performance-eu-2020_en (стр. 368 и стр. 369).

³¹ https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/innovation/scoreboards_en

³² Вж. също https://www.eib.org/attachments/efs/innovation_investment_in_cesee_en.pdf

³³ Постигания на ЕС в областта на науката, научните изследвания и иновациите, 2020 г., ГД „Научни изследвания и иновации“.

³⁴ <https://rio.jrc.ec.europa.eu/policy-support-facility>

³⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=COM:2020:0409:FIN>

добри практики за разработване и осъществяване на реформи, както и на адаптирана подкрепа на място.

Съсредоточаването на голям брой дейности за НИИ в Европа и въздействията на агломерацията водят към заключението, че има региони с повече инвестиции в НИИ. Повишаването на концентрацията на икономически и иновационни дейности в столиците и метрополните области, от една страна, и намаляването им в промишлените или периферните райони, от друга страна, водят до неблагоприятни явления в регионите с нисък капацитет за използване на иновации.

По линия на „Хоризонт Европа“ ще бъде оказвана подкрепа на държавите членки с по-ниски резултати чрез пакета „Разширяване на участието и укрепване на европейското научноизследователско пространство“ с цел създаване на стойност и свързване на съществуващите общности. С програмата ще бъде подкрепяно сътрудничеството с опитни партньори с цел подобряване на достъпа до високи постижения. Програмата за разширяване на участието ще продължи да функционира в синергично взаимодействие с политиката на сближаване. Интелигентното и съгласувано използване на подкрепата по линия на политиката на сближаване следва да допълва програмите на ЕС и националните програми в областта на НИИ във връзка с модернизирани инфраструктурите за знания, изграждането на капацитет и пораждаване на структурни промени въз основа на добре планирани стратегии за интелигентна специализация. Други инструменти на ЕС, както и инвестициите чрез *механизма за възстановяване и устойчивост* също следва да се използват в подкрепа на реформите в областта на научните изследвания и иновациите.

Комисията ще стимулира реформата на политиките чрез редовен диалог и засилено сътрудничество с държавите членки. Наред с това на регионите и градовете ще бъде предоставена стратегическа и координирана подкрепа чрез оползотворяване на успешни инициативи като *платформата за обмен на знания*³⁶ (съвместно с Комитета на регионите) и инициативата „Науката среща регионите“. Те ще бъдат изведени до стратегическо равнище, с което да се гарантира ефективен диалог за определяне на приоритети и стимулиране на синергичните взаимодействия между инструментите в областта на НИИ и образованието и обучението, наред с мобилизиране на достатъчно средства по линия на политиката на сближаване.

Комисията:

3. Предлага държавите членки, изоставащи от средните за ЕС инвестиции в НИИД като дял от БВП, да насочат своите инвестиционни усилия към увеличаване на общия размер на инвестициите в НИИД с 50 % през следващите 5 години. Комисията ще подкрепя държавите членки, за да реформират своите политики в областта на НИИ, като за целта ще предоставя техническа помощ. Това ще улесни координацията и взаимното допълване на националните програми и програмите на ЕС и ще допринесе за изпълнението на пакета за възстановяване.

Развиване на таланти за високи постижения

Привличането и задържането на способни изследователи остава от съществено значение за разпространението на знания в целия ЕС. Като цяло държавите с по-високи резултати в областта на НИИ имат по-голям приток на изследователи. Наложително е

³⁶ <https://cor.europa.eu/en/our-work/Documents/SEDEC/KEP-action-plan-2019-en.pdf>

да се гарантира възможността на всички изследователи в ЕС, независимо от географското им местоположение, да произвеждат и да имат достъп до високи постижения.

Ще бъде даден ход на инициативата *ERA4You*, чиято цел е задълбочаване на европейското научноизследователско пространство чрез подобряване на възможностите за мобилност, така че изследователите да имат достъп до високи постижения и да придобият нов опит чрез специални схеми за мобилност между промишлеността и научните среди. С цел разширяване на набора от таланти тя ще включва целенасочени мерки за мобилност за подпомагане на обучението и осъществяването на високи постижения от изследователите в държавите членки с ниски резултати по отношение на НИИ.

В рамките на инициативата ще се извършва наблюдение по показателите за достъпа до високи постижения от страна на изследователите и институциите с цел подобряване на разбирането за пречките и с цел подпомагане на съответните мерки на политиката. Наред с това тя ще насърчава структурираното сътрудничество между научните среди и предприятията, както и между различните дисциплини и държави, като се отчитат особеностите на вътрешния пазар. Създаването на рамкови условия за тази инициатива ще бъде допълнено в по-широк контекст чрез мерки, предложени по линия на Европейската рамка за научноизследователски кариери (вж. раздел 2.4 по-долу).

Комисията излиза със следните предложения:

4. Да създаде специален работен процес в рамките на форума за преход на ЕНП с цел i) насърчаване и наблюдение на достъпа до високи постижения от страна на изследователите и на институциите от държавите, предвидени за разширяване на участието, с подкрепа по линия на политиката на сближаване; ii) оказване на подкрепа на държавите членки, така че да приобщи по-добре изследователите към стратегиите за интелигентна специализация в сътрудничество с промишлеността, както и iii) подпомагането им при разработването на мерки в подкрепа на изследователите в държавите, предвидени за разширяване на участието, чрез които да подобрят своите умения за реализиране на високи постижения на пазара на труда. С това следва да бъдат подкрепени държавите членки с ниски резултати по отношение на НИИ, за да могат да подобрят качеството на своите системи за НИИ. Държавите членки, изоставащи по отношение на средния за ЕС брой често цитирани публикации, следва през следващите 5 години да намалят поне с една трета разликите спрямо средните за ЕС стойности.

2.3 Реализиране на резултатите от научните изследвания и иновациите в икономиката

Конкурентоспособност на европейската промишленост

ЕС изостава от своите основни световни конкуренти по отношение на интензитета на научноизследователска и развойна дейност в стопанския сектор³⁷, и по-специално във високотехнологичните сектори, както и по отношение на разгръщането на капацитета

³⁷ През 2018 г. 1,45 % от БВП в ЕС, 2,59 % в Япония, 2,05 % в САЩ и 1,69 % в Китай. Доклад за наука, научни изследвания и иновации за 2020 г.

на иновативните МСП³⁸, което има неблагоприятни последици за производителността и конкурентоспособността. Това става във времена, в които цели сектори ще преминат през двойния преход и когато за постигане на водещи позиции в промишлеността ще се разчита повече от всякога на отбелязване на напредък в науката, овладяването на дълбоките технологии и обединяването на физическите, цифровите и биологичните иновации. Отключването на инвестиции в иновациите в стопанския сектор, в услугите и в публичния сектор е от изключително значение, за да се промени тази тенденция, както и за да се укрепят промишленият и технологичният суверенитет на Европа.

ЕС трябва да оползотвори максимално резултатите от високите постижения в областта на научните изследвания и иновациите, за да подкрепи екологичния преход и цифровата трансформация на икономиката на ЕС.

Европа има нужда от рамка, благоприятстваща дългосрочните амбициозни инвестиции от бюджета на ЕС, държавите членки и частния сектор. Често инвестициите в научни изследвания и иновации носят рискове и изискват дългосрочен ангажимент. Обезпечаването им може да бъде още по-голямо предизвикателство по време на криза. Партньорствата по линия на „Хоризонт Европа“ между ЕС и частния сектор, както и с държавите членки, осигуряват необходимата рамка, за да се гарантира, че ще бъдат предприети нужните мерки заради поемането на рискове при неефективност на пазара, както и че ще бъдат привлечени частни инвестиции. Наред с това Европейският съвет по иновациите, допълнен от финансови инструменти на ЕС, ще спомогне за подобряване на достъпа до дългово и капиталово финансиране за бързо растящите, основани на иновации МСП, стартиращи предприятия и малки дружества със средна пазарна капитализация, като се има предвид таксономията на ЕС за устойчиво финансиране³⁹. Той ще подкрепя засилването на предприемачеството в държавите членки, ще допринесе за набелязването на технологии от следващо поколение и за ускоряването на тяхното търговско приложение, с което ще укрепва европейското промишлено и технологично присъствие на стратегически позиции по ключови вериги на стойността и ще стимулира избора на технологии и отворената стратегическа автономност. Европейският институт за иновации и технологии също има важна роля. Когато има такива, промишлените алианси⁴⁰ следва да бъдат приобщаващи, за да допринесат за определянето на програми за научни изследвания и за увеличаването на въздействието на резултатите от НИРД върху промишлеността. Държавите членки могат да сътрудничат при неефективност на пазара по важни проекти от общоевропейски интерес (ВПОИ)⁴¹ с цел придвижване на резултатите от НИРД към промишлено приложение в помощ на бизнеса и публичния сектор.

В подкрепа на изпълнението на новата промишлена стратегия и ускоряването на преноса на резултатите от научни изследвания в реалната икономика Комисията ще ръководи разработването на общи пътни карти за технологиите съвместно с промишлеността с цел включване на инвестиционни програми за НИИ от етапа на

³⁸ Подробна информация (Доклад за постиженията в областта на науката, научните изследвания и иновациите за 2020 г.) — SRIP за 2020 г., https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/support-policy-making/support-national-research-and-innovation-policy-making/srip-report_en

³⁹ https://ec.europa.eu/info/publications/sustainable-finance-teg-taxonomy_bg

⁴⁰ По модела за неотдавнашния алианс за акумулаторните батерии, в съобщението за промишлената стратегия се обявява стартирането на новия европейски алианс за чист водород, който ще бъде последван от алианси за нисковъглеродните промишлености, за промишлените данни в облак и за суровините.

⁴¹ Пътят беше проправен от партньорството ECSEL, довело до реализирането на първия ВПОИ в областта на микроелектрониката.

фундаментални научни изследвания до внедряването. Тези пътни карти ще създадат възможности за ефективно използване на пълния набор от механизми за привличане на частни инвестиции в ключови трансгранични проекти. Те ще бъдат част от стратегически иновационни програми, договорени с държавите членки и промишлеността в рамките на партньорствата за НИИ по линия на „Хоризонт Европа“. Регулаторните рамки в подкрепа на иновациите също са важни за насърчаването на разработването на конкурентни технологии в ключови стратегически вериги на стойността, като същевременно се осигуряват по-стабилните позиции на Европа.

Европейските университети и организациите за научни изследвания и технологии и технологичните инфраструктури на ЕС, явяващи се производители на висококачествени знания, залегнали в основата на промишлени иновации, ще бъдат основни партньори при разработването на тези пътни карти.

В сътрудничество с държавите членки и заинтересованите страни Комисията:

5. Ще подкрепи изпълнението на новата промишлена стратегия чрез съвместно разработване на общи пътни карти за промишлените технологии до края на 2022 г. с цел синхронизиране и обвързване на ключовите партньорства по „Хоризонт Европа“ с промишлените екосистеми и обединяване на усилията и по-бързото разпространение и внедряване на резултатите от научните изследвания в икономиката.

Укрепване на иновационните общества с цел разпространение на знания и създаване на стойност

Движението на знания и създаването на стойност от знания са важни елементи на ЕНП. В различните региони и държави — членки на ЕС, са създадени центрове за научни изследвания и иновации и центрове за високи постижения. Те улесняват участието на различни заинтересовани страни в мултидисциплинарни и междусекторни сътрудничества. Те предоставят ценна и все още повсеместно липсваща услуга на иновативните стартиращи предприятия и МСП, които са изправени пред специфични рискове от пазарна неефективност или препятствия.

През годините бяха създадени различни видове помощни структури — от центрове за високи постижения до консултантски служби или специализирани центрове за иновации. Стимулирането на по-силната им взаимосвързаност в целия ЕС би могло да донесе много ползи.

Въз основа на картографирането на съществуващи записи и на анализа на потенциални разминавания би могла да бъде разработена инициатива за центрoвете в рамките на ЕНП (*ERA Hubs*) чрез оползотворяване на съществуващи възможности като мрежата от центрове за цифрови иновации и клъстерите, както и чрез обвързване на мрежата Enterprise Europe и StartUpEurope с цел осигуряване на свързано пространство за знания. Това ще улесни сътрудничеството и обмена на най-добри практики и ще стимулира постигането на максимална стойност на производството, движението и използването на знания.

През 2008 г. Комисията издаде *препоръка* относно управлението на интелектуалната собственост и трансфера на знания и *кодекс на добрите практики* за университетите и другите публични научноизследователски организации. Предвид настоящия динамичен контекст, за да бъде постигнато по-силно въздействие, Комисията, след консултации с държавите членки и със заинтересованите страни, ще актуализира тези ръководства в подкрепа на изготвянето на обща стратегия за създаване на стойност в областта на научните изследвания и иновациите въз основа на съществуващите добри практики, в

това число във връзка с обществените поръчки. Както беше посочено в съобщението за новата промишлена стратегия за Европа от март 2020 г.⁴², в предстоящия План за действие за интелектуалната собственост ще бъдат определени допълнителни действия за подобряване на управлението на интелектуалната собственост от научноизследователската общност.

Предприятията в ЕС следва да имат достъп до ефективна и достъпна защита на правата върху интелектуалната собственост в целия континент, така че иновациите да могат да бъдат оценявани и поощрявани. В този контекст предстоящото въвеждане на единния патент ще бъде важен етап. Слагайки край на разпокъсаността и сложността, с единния патент ще бъде създадено единно звено за контакт за предприятията и съответно ще бъде постигнато до шесткратно намаляване на разходите в сравнение със настоящата система, функционираща различно във всяка държава членка (1). Това също така ще доведе до подобряване на прозрачността и до улесняване на процедурата за лицензиране. Наред с това ще бъде създадена централизирана система за решаване на спорове благодарение на новообразувания Единен патентен съд.

Комисията:

6. До 2022 г. ще разработи и изпита рамка за изграждане на мрежи в подкрепа на европейските екосистеми за научни изследвания и иновации, надграждайки съществуващи възможности с цел засилване на високите постижения и максимално увеличаване на стойността на създаването, движението и използването на знания.
7. До края на 2022 г. ще актуализира и разработи ръководни принципи за създаване на висока стойност на знанията, както и кодекс на добрите практики с цел интелигентно използване на интелектуалната собственост, включително с цел улесняване на внедряването на единния патент, за да обезпечи достъп до ефективна и достъпна защита на правата върху интелектуалната собственост.

2.4 Задълбочаване на ЕНП

Европейска рамка за научноизследователски кариери⁴³

В световната надпревара за таланти са необходими условия за кариерно развитие с цел привличане и задържане на най-добрите изследователи в Европа. През последните години няма достатъчно подобрене по отношение на несигурната заетост, особено за новите участници, което увеличава риска най-способните изследователи да изберат да работят извън Европа.

Разминаването между броя на дипломираните се с докторска степен и броя на длъжностите с възможност за академичен растеж в публичните научни системи е пречка за задържането на таланти. При обучението и кариерното развитие на изследователите не е достатъчно застъпено предприемачеството и възможностите извън академичните среди. Нарасналата зависимост от краткосрочно финансиране на научни изследвания на проектна основа също допринася за тази ситуация.

Като част от инструментариума на европейското научноизследователско пространство *хартата и кодексът за изследователите* наред с дейностите, насочени към подобряване на мобилността, включително *действията „Мария Склодовска-Кюри“*, допринесоха за подпомагане на кариерното развитие на изследователите, но предвид

⁴² COM/2020/102 final.

⁴³ Вж. раздел 2.4.3.2 от работния документ на службите на Комисията.

динамиката на пазара на труда и в икономиката има необходимост от по-всеобхватен подход — инструментариум, създаден с цел справяне с проблемите, свързани с признаването на уменията на изследователите, с подобряването на мобилността и обмена между академичните среди и промишлеността, със създаването на възможности за целеви обучения и на единен портал, където изследователите могат да ползват редица помощни услуги.

Разминаванията в уменията се явяват тревожна тенденция за промишлеността и предприятията, която има неблагоприятно въздействие върху иновациите и производителността, както във високоиновативната промишленост, така и в секторите на услугите. Мотивирането на изследователите да се развиват кариерно извън академичната среда чрез усъвършенствани схеми за междусекторно движение може да допринесе за подобряването на тяхната пригодност за заетост и на възможността за навлизане на таланти в икономиката и в обществата в цяла Европа.

В една усъвършенствана *Европейската рамка за компетентности и научноизследователски кариери* ще бъде подкрепено изграждането на сравними и оперативно съвместими научни кариери чрез определяне на набор от основни умения и модернизиране на системите за възнаграждение. Определянето съвместно с държавите членки на *европейска рамка на компетентностите* и на таксономия на уменията на изследователите ще даде възможност за наблюдение на тенденциите, свързани с кариерите, уменията и талантите на пазара на труда в областта на научните изследвания⁴⁴. За целта полезно може да бъде задълбочаването на дейностите по определяне на необходимите умения — водещо действие, представено в съобщението на Комисията относно Европейската програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост.

С инициативата *ERA4You* ще бъдат въведени мерки за засилване на междусекторната мобилност, за укрепване на сътрудничеството между академичните среди и предприятията и за приобщаване на частния сектор към обучението и изграждането на умения на изследователите. Това ще залегне в основата на възможността за навлизане на специалисти от областта на НИИ в цялото общество и в икономика, като така ще подпомогне растежа и създаването на работни места. Това ще насърчи изследователите да поемат по пътя на предприемачеството и развитието на стопанска дейност. Инициативата *ERA4You* ще разполага със специален стълб за държавите, предвидени за разширяване на участието, с цел оказване на подкрепа на изследователите от тези държави при разработването на високи постижения и достъпа до такива.

Услугите, мрежата и порталите по инициативата *EURAXESS* ще бъдат разширени и включени в *Платформа за таланти на ЕНП* — единно информационно звено онлайн с подобрена структура и управление, с връзки към „Европас“, платформата на ЕС за управление на обучението и кариерното развитие на специалисти и мрежата *EURES* на европейските публични служби по заетостта⁴⁵.

С цел реализиране на този инструментариум Комисията ще търси синергични взаимодействия с инициативи за мобилност и кариерно развитие на европейското пространство за образование и съгласно европейския стълб на социалните права. В този контекст общоевропейският пенсионен фонд за изследователи (*RESAVER*) предлага важна подкрепа за трансграничната и междусекторната мобилност на изследователите.

⁴⁴ COM(2020) 274 final от 1.7.2020 г.

⁴⁵ <https://euraxess.ec.europa.eu>; <https://europa.eu/europass/bg>; <https://ec.europa.eu/eures/public/en/homepage>.

Комисията:

8. Ще създаде до края на 2024 г., съвместно с държавите членки и научноизследователските организации, инструментариум за подкрепа на кариерното развитие на изследователите, който ще включва следните елементи: i) рамка на компетентностите на изследователите, ii) схема за мобилност за подпомагане на обмена между промишлеността и академичните среди, iii) целево обучение по линия на „Хоризонт Европа“ и iv) единен портал за контакт. Изпълнението на инструментариума ще доведе до създаването на поток от способни специалисти.

Отворена наука

Отворената наука допринася за повишаване на ефикасността и творческия потенциал на системите за НИИ и за укрепване на високите постижения и доверието към науката сред обществеността. Това се дължи на факта, че отварянето и обменът на резултати и данни от изследвания, създаването на възможности за повторното им използване и възпроизвеждане и предоставянето на достъп до научноизследователски инфраструктури създават основа за партньорски контрол, поддържане на качество и ефикасност при разработването на научни тези, анализи и иновации.

Първо, Комисията вече е предприела стъпки в областта на отворената наука. Тече изграждането на *Европейския облак за отворена наука (EOSC)*, който ще бъде обща федерирана европейска рамка от услуги за достъп и свободен обмен на данни от научни изследвания. В средносрочен план EOSC ще се развие като надеждно пространство за данни от научни изследвания и иновации и като платформа за услуги в Европа, която е в пълен унисон със секторните пространства на данни, каквото е Общото европейско пространство на здравни данни, ще се отвори и ще свърже с по-широкия публичен сектор и с частния сектор.

Наред с това в Европейската стратегия за данните се признава добрият опит с Европейския облак за отворена наука и се определя посока за по-нататъшното му развитие, като крайната цел е да бъде отворен отвъд изследователските общности⁴⁶, а чрез Европейската платформа за данни за COVID-19⁴⁷ беше подчертано значението на подобни отворени подходи и инфраструктури.

Второ, през последното десетилетие беше отбелязан бърз напредък по отношение на политиките за свободен достъп до научни публикации, при наличието на различни бизнес модели. Обезпечаването на правото на изследователите или на техните институции да споделят без ограничения преминали партньорска проверка констатации от изследвания с публично финансиране е от изключително значение за свободното движение на знания. Предимство на непосредствения свободен достъп до публично финансирани публикации е, че резултатите от научни изследвания се обменят възможно най-рано, което допринася за ефикасността на изследванията и високите научните постижения, без да се прави компромис със систематичните партньорски проверки. В рамките на „Хоризонт Европа“ Комисията предлага да внедри европейска система за публикуване на отворени научни изследвания, като следи за интегрирането на всички публично финансирани изследвания в единно и хармонизирано европейско пространство за данни.

⁴⁶ COM(2020) 66 final от 19.2.2020 г.

⁴⁷ <https://www.covid19dataportal.org/>

Трето, настоящата система за оценяване на научните изследвания до голяма степен се основава на фактори, свързани със специфичното въздействие на научните списания, в които е поместена публикацията, а не на индивидуалното съдържание и добавената стойност на самата публикация.

Необходими са повече усилия за стимулиране на обмена на резултати и сътрудничеството, както и за насърчаване на провеждането на междудисциплинарни изследвания. За подобряването на системата е необходимо сътрудничество и разбирателство с държавите членки, организациите, финансиращи научни изследвания, научноизследователските организации, научните издателства и останалите участници с цел координиране и синхронизиране на реформите на институционално, регионално, национално и международно равнище.

Комисията:

9. ще въведе по линия на програма „Хоризонт Европа“ платформа със свободен достъп за преминали партньорска проверка публикации; ще анализира правата на авторите, за да създаде възможности за неограничен обмен на публично финансирани статии, преминали партньорска проверка; ще осигури Европейски облак за отворена наука, който предлага лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и повторно използвани (FAIR) услуги и данни от научни изследвания; и ще стимулира практиките за отворена наука чрез подобряване на системата за оценяване на изследванията.

Научноизследователски и технологични инфраструктури (включително електронни инфраструктури)

Мащабните научноизследователски инфраструктури са гръбнакът на ЕНП и са решаващи за увеличаването на привлекателността на Европа за най-добрите изследователи от целия свят, допринасяйки за обмена на данни и иновациите. Научноизследователските инфраструктури могат да допринасят за регионалното развитие чрез съсредоточаване на умения и способни специалисти в областта на иновациите около стратегически научни активи. Електронните инфраструктури, и по-специално услугите за свързаност и сътрудничество, ще имат основна роля за оползотворяването на пълния потенциал на научноизследователските инфраструктури. Свръхвисокоскоростната свързаност ще стане централен елемент при използването на цифрови огледални модели на реалния свят, с инструменти за вземане на решения почти в реално време, основаващи се на научни доказателства.

Европейската комисия работи в тясно сътрудничество с държавите членки и с научните общности в рамките на Европейския стратегически форум за научноизследователски инфраструктури (ESFRI) по разработването на нови общоевропейски инфраструктури и по ефективното взаимодействие на съществуващите такива. Това е едно от постиженията на настоящото европейско научноизследователско пространство, което води до създаването на авангардни структури в цяла Европа и в целия свят като Европейския източник на отцепени неутрони⁴⁸, Европейската система за наблюдение на земните пластове⁴⁹ или Европейското социално изследване⁵⁰.

⁴⁸ <https://europeanspallationsource.se/>

⁴⁹ <https://www.epos-ip.org/>

⁵⁰ <http://www.europeansocialsurvey.org/>

Научноизследователските инфраструктури обаче имат по-голяма добавена стойност, когато се използват и за научни изследвания, и за технологични приложения. Това води до разгръщане на потенциала за постигане на по-широките приоритети на политиките на ЕС. Така ще бъдат подкрепени отраслите и МСП чрез балансиран научни материали и достъп за изследователите от целия ЕС.

В неотдавна публикуваната бяла книга на ESFRI⁵¹ се определя нова визия в този насока.

Освен това инфраструктурите могат да имат съществен принос за иновациите. В този контекст като основен въпрос беше определено стратегическото развитие на европейските технологични инфраструктури⁵². Промислеността, и по-специално МСП, изискват достъп до подходящи технологични инфраструктури, за да могат бързо да разработват и изпитват своите иновации и успешно да ги реализират на пазара. Това включва създаване на структура за управление на технологичните инфраструктури, която ще обединява и ще допълва настоящото картографиране на наличните инструменти; извършване на анализ на липсите; извеждане на приоритети на равнището на ЕС и изготвяне на препоръки за общи условия за достъп и модели на работа.

Заедно с държавите членки Комисията:

10. До края на 2021 г. ще подкрепя ESFRI във връзка с работата по изграждането на екосистема от научноизследователски инфраструктури на световно равнище с акцент върху по-мощните приоритети на политиките на ЕС и във връзка с подобряването на нейното управление, така че да бъде отчетена разширената ѝ дейност, и ще въведе нова структура за управление на технологичните инфраструктури.

Укрепване на публичната научна система чрез синергични взаимодействия с Европейското пространство за образование

Публичната научна система е задължителна част от общата организация на НИИ и възлов елемент за реализирането на високи постижения за просперитета на Европа. Тя се състои от университети и други публично финансирани научноизследователски и технологични организации, които провеждат дейност при академична свобода, внедрена изцяло в научните процедури и култура.

Свободата на обсъждане е от изключително значение за партньорските проверки и за публикуването на проверими резултати, което е предпоставка за високи научни постижения. Без академична свобода науката не може да се развива и ЕНП не може да функционира.

Най-активните иновационни общности в света имат силни връзки с водещи университети. Въпреки че Европа разполага с много влиятелни университети, техният потенциал не се оползотворява напълно. Новото ЕНП ще укрепи направлението за НИИ в университетите чрез всеобхватна програма за преобразуване, която ще бъде разработена заедно със заинтересованите страни и държавите членки, както и при синергично взаимодействие с европейското пространство за образование (наред с техните мисии да предоставят образование, да създават научни изследвания и иновации и да служат на обществото).

⁵¹ <https://www.esfri.eu/esfri-white-paper>

⁵² SWD(2019) 158.

Чрез него университетите в Европа ще получат правомощия да разработват общи стратегии в областта на НИИ, което ще доведе до набирането на критична маса за преодоляване на предизвикателствата за Европа, ще улесни обмена на капацитет, като например на цифрови инфраструктури, инфраструктури за знания и на ресурси, чрез условия за сътрудничество. Друга цел е увеличаването на привлекателността на научните кариери, улесняването на сътрудничеството с участници от близки европейски научноизследователски и иновационни общности, както и заемането на централно място във връзка с привличането на гражданите към науката.

Инициативата за *мрежи от европейски университети*, реализирана пилотно в рамките на програма „Еразъм“ с подкрепа по линия на направлението за НИИ от програма „Хоризонт 2020“, ще подпомогне процеса по преобразуване и ще доведе до предлагането на дългосрочна рамка за международно сътрудничество между университетите, което ще даде възможност за засилване на сътрудничеството без граници и движението на знания и таланти.

Масштабните съгласувани действия в подкрепа на усилията за институционално преобразуване на университетите ще се основават на пътна карта на ЕС, действия на национално и регионално равнище с цел оползотворяване на синергичните взаимодействия между програмите на Съюза, в това число с „Хоризонт Европа“, „Еразъм“, Европейския социален фонд плюс и Европейския фонд за регионално развитие, както и с частни инвестиции в областта на НИИ, по-специално с подкрепа по линия на програма InvestEU.

Заедно с държавите членки, и чрез управителните органи на европейското пространство за образование и на Комитета за европейското научноизследователско пространство и иновациите, Комисията:

11. Ще разработи пътна карта от действия за създаване на синергични взаимодействия между висшето образование и научноизследователските общности, и по-специално надграждане на двойната роля на университетите.

Равенство между половете за засилване на потенциала на европейските НИИ

Въпреки данните, че балансираните екипи са по-ефективни, в европейската система за НИИ продължава да съществува неравенство между половете. Прилагането на действия, координирани с политиките в областта на образованието и с организациите, финансиращи научни изследвания, ще доведе до утвърждаване на култура на приобщаване на половете.

В доклада *She Figures за 2018 г.*⁵³ се споменава за общо подобрене, но темпът продължава да е твърде бавен. Почти е постигнат баланс между половете при дипломираните се с докторска степен (48 % жени). Въпреки това жените остават значително по-слабо представени: едва 33,4 % от изследователите в ЕС са жени; дялът на жените на длъжности от степен А в сектора на висшето образование (професор и еквивалентна степен) е достигал едва 24 % за ЕС през 2016 г.; и дялът на жените, ръководещи висши учебни заведения в Европа, е бил едва 22 % през 2017 г.

Броят на жените патентоприетатели също остава изключително нисък, а едва 1,79 % от научните публикации на ЕС включват анализ на половете. Трябва да бъдат

⁵³ https://ec.europa.eu/info/publications/she-figures-2018_en

определени амбициозни цели на равнището на ЕС, за да може да се постигне устойчива промяна в институциите за НИИ и да се създаде поток от специалисти жени.

В съответствие с Програмата за умения, съобщението относно Европейското пространство за образование и новия план за действие в областта на цифровото образование, в ЕНП ще бъде насочено по-голямо внимание към участието на жените в областта на науката, технологиите, инженерството и математиката и ще бъде стимулирано предприемачеството. Наред с това трябва да бъдат предприети мерки във връзка с многообразието чрез ориентиране на политиката с цел отчитане на пресечните точки с други социални категории като етнически произход, увреждане (включително достъпност и приобщаване) и сексуална ориентация, както и основани на пола дискриминация и насилие в организациите за НИИ⁵⁴.

Комисията:

12. Предлага, считано от 2021 г., в съответствие с целите на програма „Хоризонт Европа“, да разработи, съвместно с държавите членки и заинтересованите страни, планове за приобщаване и равенство между половете с цел утвърждаване на равенството на половете в ЕС в областта на НИИ.

3. УЧАСТИЕ НА ГРАЖДАНИТЕ

Участието на гражданите, местните общности и гражданското общество ще бъде в центъра на новото ЕНП с оглед постигане на по-голямо социално въздействие и увеличаване на доверието в науката.

Опирайки се на водещата роля на науката по време на пандемията от COVID-19, държавите членки, научноизследователските организации и промишлеността следва да приобщят гражданите към избора на технологии. За целта ръководителите на институти за НИИ, финансиращите организации и създателите на политики трябва да приемат принципи, препоръки и добри практики за стимулиране и поощряване на гражданското участие с цел насърчаване на доверието и улесняване на използването на технологиите и иновациите.

ЕНП ще подобри комуникацията с широката общественост, и по-специално с младите поколения, по въпросите на осъществяването на двойния преход чрез наука, и ще насърчава дейности за участие в генералната промяна на нашата икономика и общество. Важно е също така да бъдат включени представителни организации на групи в по-висок риск от изключване, каквито са хората с увреждания и възрастните, с цел преодоляване на критични проблеми, свързани с тяхното изолиране от научните изследвания.

В подкрепа на опростяването и съгласуваността има възможност за включване на наградата „Европейска столица на иновациите“ и други свързани дейности на ЕС като Европейския конкурс за млади учени (EUCYS) или фестивала „Наука в града“ в рамките на една по-мощна инициатива във връзка с политиките, което би довело до отваряне на науката и иновациите към европейците в техните градове, региони и държави.

⁵⁴ Henning, M.A., Zhou, C., Adams, P., Moir, F., Hobson, J., Hallett, C. & Webster, C.S. 2017 г. Workplace harassment among staff in higher education: a systematic review („Тормозът на работното място сред персонала във висшите учебни заведения — систематичен преглед“). *Asia Pacific Education Review*, 18: стр. 521—539.

С участието на гражданите ще се доразвият вече съществуващи инициативи и прояви като „Европейската нощ на изследователите“, превърнала се в най-мощното комуникационно и рекламno събитие за научноизследователската дейности в Европа, което би могло да бъде подходяща платформа за активна работа с гражданите.

ЕС може да оползотвори мисиите по програма „Хоризонт Европа“ за постигане на гражданско участие. Мрежите като Европейския младежки портал, Eurodesk, Европейския младежки форум, студентските сдружения и сдруженията на дипломиралите се студенти, центровете за по-безопасен интернет и порталът на ЕС за по-добър интернет за децата ВIK, платформата eTwinning, порталът за училищно образование (School Education Gateway) и електронната платформа за учене на възрастни EPALЕ са ефективни фактори за по-голямо приобщаване на обществото.

Комисията:

13. Ще организира съвместно с държавите членки и заинтересованите страни общоевропейска кампания за участие на гражданите в науката с цел повишаване на осведомеността и обмяна на идеи, платформи за набиране на средства и общоевропейски хакатони, и по-специално в контекста на мисиите по програма „Хоризонт Европа“. Съвместно с държавите членки Комисията ще разработи най-добри практики за отваряне на науката и иновациите за гражданите и младежите.

4. УПРАВЛЕНИЕТО НА НОВОТО ЕНП

Новото ЕНП изисква действия на национално равнище и на равнището на ЕС, подкрепени от процес по определяне и актуализиране на приоритетите на политиките, наблюдение и оценка на напредъка и обезпечаване на стратегически консултации за постигане на общи цели.

Действията на равнището на ЕС ще се ръководят от предложения списък от действия по график (Пътната карта за ЕНП, представена в допълнението), който ще бъде актуализиран от Комисията в хода на изпълнението. Действията на национално равнище ще се ръководят от набор от основни ценности и принципи, стъпвайки на опита от последните 20 години в области като свободен достъп, равенство между половете и условия за кариерно развитие за изследователите и др.

Като първа стъпка се предвижда Европейски *Пакт за научни изследвания и иновации*, който ще бъде предложен през първата половина на 2021 г. с цел задълбочаване на изпълнението на целите на новото ЕНП, определяне на съвместно съгласувани ценности и принципи и набеязване на областите, в които държавите членки заедно ще разработят приоритетни действия. Той ще бъде във вид на единична необвързваща инициатива.

Чрез своята координационна дейност *Форумът за преход на ЕНП* би могъл да допринесе и за набеязването на инвестиции и реформи с цел подпомагане на държавите членки във връзка с изготвянето на техните национални планове за възстановяване и устойчивост за прилагането на *механизма за възстановяване и устойчивост*.

От решаващо значение ще бъде функционирането на прозрачна система за наблюдение чрез публикуването на годишен *сравнителен доклад за ЕНП*, в който ще се представя напредъкът на равнището на ЕС и на национално равнище, ще се извършва преглед на приоритетите и действията от Пътната карта за ЕНП и ще се представят данни и анализи за европейския семестър.

Комитетът за европейското научноизследователско пространство и иновациите (ERAC) ще продължи да предоставя стратегически консултации във връзка с определянето на приоритетите, наблюдението и оценката с цел постигане на визията на новото ЕНП. ERAC следва да обезпечи извършването на действията за проследяване на национално равнище и да продължи да осъществява чрез работни групи своя надзор на ежедневното изпълнение. Следва да бъдат взети предвид поуките, извлечени от процеса по съвместно изготвяне и стратегическо планиране по програма „Хоризонт Европа“.

Комисията ще окаже съдействие с управлението на групите, като ги снабди с необходимите материали и допринесе за определянето на програмата и за съпредседателството. Държавите, асоциирани към рамковата програма, ще бъдат поканени да участват като наблюдатели, при условие че това е предвидено в съответните споразумения за асоцииране.

Комисията:

14. Стъпвайки на поуките, извлечени при осъществяването на процеса по стратегическо планиране в рамките на „Хоризонт Европа“, съвместно с държавите членки ще разработи подход за определяне и изпълнение на стратегически приоритети за реализиране на програмата за ЕНП чрез Европейския форум за преход и посредством Пакта за научни изследвания и иновации в Европа.

5. ГЕОПОЛИТИЧЕСКО ИЗМЕРЕНИЕ НА ЕНП

При международното сътрудничество в рамките на ЕНП ще се отчитат приоритети във връзка с външните отношения на ЕС⁵⁵, което ще допринесе за постигането на целите за устойчиво развитие и до изпълнението на плана NextGenerationEU чрез подкрепяне на постигането на целта за по-силна Европа на световната сцена. Съвместната работа ще се основава на многостранно сътрудничество, взаимност и целенасочена откритост, съчетани със стратегически насочени действия с партньори по Европейския зелен пакт, здравеопазването и цифровата трансформация. В съзвучие с модела на отворена стратегическа автономност, то ще опазва и утвърждава жизнено важните интереси и суверенитета на ЕС в стратегически области на технологиите и в критични инфраструктури въз основа на общи ценности и в подкрепа на поддържането на еднакви условия на конкуренция в целия свят.

Асоциирането към рамковите програми на ЕС е най-ефективната форма на международно сътрудничество в областта на НИИ. Асоциираните държави са неразделна част от ЕНП и вече допринасят за изпълнението на неговите цели. Създаването на партньорства в цял свят с цел подобряване на обмена на знания и умения, както и укрепване на научния и иновационния капацитет, без това да води до ускоряване на изтичането на мозъци, ще бъде от решаващо значение, особено в полза на младите хора. Европейското добросъседството заслужава специално внимание. Някои държави от Западните Балкани вече участват в ЕНП, докато за други приобщаването към ЕНП ще подпомогне прехода им към ефективна система за НИИ, което ще положи основите на присъединяването им към ЕС. Във връзка с програмата „Хоризонт Европа“ Комисията предложи да разшири възможността за асоцииране, така че да включва държави, споделящи общи ценности, включително извън географския район в непосредствена близост до ЕС.

⁵⁵ Като например новата цялостна стратегия с Африка.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Европа отговори на огромните предизвикателства, пред които е изправена, като си постави амбициозни цели. Комисията, държавите членки и заинтересованите страни в областта на НИИ имат съществена роля в този изключително важен момент, за да се гарантира възстановяване, което съответства на нуждите на хората. Постигането на европейска устойчивост на основите на един по-екологосъобразен, цифровизиран, конкурентоспособен и по-устойчив Съюз изисква съвместни усилия и световно лидерство в областта на науката и иновациите, както и ангажиране и овластяване на гражданите.

Едно ново, по-силно и по-мащабно европейско научноизследователско пространство ще работи съвместно с държавите членки за постигането на четири основни стратегически цели: определяне на приоритети за инвестиции в НИИ, подобряване на достъпа до високи постижения, реализиране на резултатите от научните изследвания и иновациите в икономиката и задълбочаване на политиките, насърчаващи свободното движение на знания.

Наред с това европейското научноизследователско пространство и европейското пространство за образование ще работят заедно за постигането на едно ново равнище на амбиция, при което образованието, научните изследвания и иновациите се направляват в една и съща посока с цел утвърждаване на знанията като основа за обществата, движени от демократичните принципи, устойчивостта и приобщаването. Това е от изключително значение, ако Европа иска да остане конкурентоспособна и иновативна на световната сцена и същевременно вярна на своите общи ценности за създаването на по-справедлив и устойчив свят.

Европа отправя поглед напред и проправя пътя към следващото поколение, като предлага на обществото, движено от високи постижения, водещи институти и висококвалифицирани специалисти и утвърждава приобщаването и демократичните ценности.

ДОПЪЛНЕНИЕ — Пътна карта за ЕНП

	Ключови действия	Дата
1.	Потвърждаване на целта за инвестиции в НИИ в ЕС в размер на 3 % от БВП и предлагане на нова цел за публичния принос в ЕС в размер на 1,25 % от БВП, която трябва да бъде постигната от държавите членки до 2030 г.	От 2021 г.
2.	Стартиране на Форума за преход на ЕНП в подкрепа на държавите членки във връзка с осъществяването на координация и определянето на приоритети за национално финансиране в областта на НИИ, и във връзка с извършването на реформи.	От 2021 г.
3.	Подкрепа за държавите членки, изоставащи от средните за ЕС инвестиции в НИРД като дял от БВП, за да увеличат общия размер на инвестициите в НИРД с 50 % през следващите 5 години.	От 2021 г.
4.	Създаване на специален работен процес в рамките на форума за преход на ЕНП с цел достъп до високи постижения и оказване на подкрепа за държавите членки с по-ниски резултати по отношение на НИИ да увеличат броя на често цитирани публикации с една трета през следващите 5 години.	От 2021 г.
5.	Разработване на общи пътни карти за технологиите в промишлеността	До края на 2022 г.
6.	Разработване и изпитване на рамка за изграждане на мрежи в подкрепа на европейските научноизследователски и иновационни общности, чрез надграждане на съществуващи възможности с цел засилване на високите постижения и максимално увеличаване на стойността на създаването, движението и използването на знания.	До 2022 г.
7.	Актуализиране и разработване на ръководни принципи за създаване на висока стойност на знанията и кодекс на добрите практики с цел интелигентно използване на интелектуалната собственост.	До края на 2022 г.
8.	Нов инструментариум в подкрепа на кариерното развитие на изследователите	До края на 2024 г.
9.	Въвеждане по линия на програма „Хоризонт Европа“ на платформа със свободен достъп за преминали партньорска проверка публикации; анализи на правата на авторите с цел създаване на възможности за неограничен обмен на публично финансирани статии, преминали партньорска проверка; осигуряване на Европейски облак за отворена наука, който предлага лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и повторно	От 2021 г.

	използваеми (FAIR) услуги и данни от научни изследвания; и стимулиране на практиките за отворена наука чрез подобряване на системата за оценяване на изследванията.	
10.	Изпълнение на бялата книга на EFSRI и създаване на обновена структура за управление на научноизследователските и технологичните инфраструктури.	До края на 2021 г.
11.	Разработване на пътна карта от действия за създаване на синергични взаимодействия между висшето образование и научноизследователските общности, и по-специално надграждане на двойната роля на университетите.	2021 г.
12.	Разработване на планове за приобщаване и равенство между половете съвместно с държавите членки и заинтересованите страни с цел утвърждаване на равенството между половете в ЕС в областта на НИИ.	От 2021 г.
13.	Организиране съвместно с държавите членки и заинтересованите страни на общоевропейска кампания за участие на гражданите в науката с цел повишаване на осведомеността и обмен на идеи.	От 2021 г.
14	Разработване съвместно с държавите членки на подход за определяне и изпълнение на стратегически приоритети за реализиране на програмата за ЕНП чрез Форума за преход на ЕНП и посредством Пакта за научни изследвания и иновации в Европа.	2021 г.